

Proizvodnja meda u saću (I dio)

Proizvodnja meda u saću se često opisuje kao proizvodnja kvalitetnog i ukusnog meda. Privilegij da ga povjesničari imenuju prvim proizvođačem meda u saću pripada ukrajinskom pčelarskom zanesenjaku iz 18. i 19. st. Petru Prokopoviču (1775.- 1850.) koji je već 1806. pčelario s preko 10.000 pčelinjih zajednica. To je bilo razdoblje kada je proizvodnja meda u saću bila na vrhuncu. Međutim sve je „pokvario“ František Hruška koji je 1865. izumio vrcaljku. Na izložbi u Brnu vrcaljka je prvi puta javno prikazana i od toga dana saće s medom nije više trebalo gnječiti nego se pomoću vrcaljke med izvrcao, a saće neoštećeno vratilo u košnicu. U tim nepovoljnim vremenima za medno saće njegovu proizvodnju će i dalje njegovati malen broj pčelara u svijetu. Krajem 19. st. SAD potresa velika kriza oko patvorenog meda zbog čega potrošači sumnjaju u kvalitetu vrcanog meda. Ugled pčelarstva je bio narušen, a napredni pčelari SAD-a (Miller, Demuth, Kruse i Killion) počinju proizvoditi med u saću u tzv. boksesima ili sekcijama. Pri tome se dogodio paradoks da je takav način proizvodnje meda bio skuplji, pa prema tome i cijene meda u saću gotovo za 100 % više. Potrošači su takav med uzimali češće nego vrcani ne samo zbog sumnje u čistoću nego i zato što im je med u saću bio ukusniji. Nažalost, danas je proizvodnja meda u saću neopravdano zanemarena na račun vrcanog meda. Sredinom 70-tih godina 20. st. ta proizvodnja se počela sramežljivo povećavati no potražnja je još uvijek veća od ponude. To je i razlog zašto je cijena meda u saću visoka u usporedbi s vrcanim medom. Pčelari polagano ulaze u tu proizvodnju, a podatak o uporabi manje opreme, boljoj marketinškoj obradi, razvoju novih tehnologija u proizvodnji meda u saću predstavljaju izazov za pčelare početnike, ali i za iskusne pčelare.

Tehnologija proizvodnje meda u saću

Kod proizvodnje meda u saću moramo se pridržavati određenih pravila glede smještaja košnica. Gusta, šumovita područja su nepoželjna zbog mogućnosti skupljanja većih količina propolisa koji otežava rad u proizvodnji. Lokacije s kratkim medonosnim pašama koje se preklapaju, posebice ako se boja meda razlikuje od svijetle do tamnije

uzrokovati će medno saće s različitim nijansama boje meda što može biti nepoželjno pri prodaji. Dugotrajne, često isprekidane paše ili područja s puno vlage su izrazito nepoželjne. Naprotiv, jake paše (bagrem, kadulja) s puno nektara su idealne za proizvodnju meda saća.

Pčelari u proizvodnji meda u saću koriste različite tehnološke varijacije. U pravilu tehnologija se svodi na proizvodnju meda u saću u tzv. sekcijama ili boksima i na jednostavniji način proizvodnje rezanog mednog saća od mednih okvira iz proizvodnih zajednica. Razumljivo da pčelari, koji se ne žele puno zamarati, opredjeljuju za ovaj posljednji način proizvodnje pri čemu od mednog okvira (potpuno poklopljenog s obje strane) izreže 10-15 komada mednog saća.

Složeniji i komercijalno isplativiji oblik proizvodnje uključuje uporabu sekcija ili bokseva (malih okvirića unutar većih okvira). Sekcije za proizvodnju mednog saća mogu biti različitog oblika (kvadratični ili okrugli), a pri njihovoj izradi se mogu koristiti različiti materijali (drvo ili plastika). Pri tome je važno kazati da se satna osnova za proizvodnju mednog saća znatno razlikuje od klasičnih satnih osnova. One su svjetlije nijanse i veoma tanke u usporedbi sa satnim osnovama koje koristimo u klasičnom pčelarenju. Kod uporabe kvadratičnih sekcija (posebice od lipovog drveta, ali i plastičnih) ponekad se pojavljuje problem u loše izgrađenim satnim osnovama. Rješenje je ponudila pčelarska obitelj Killion, poznati proizvođači mednog saća u SAD-u. Shvatili su da u svaku sekciju treba staviti dva komadića satne osnove, a između njih ostaviti maleni prostor od 1 cm. Taj prostor će pčele pri izradi satne osnove povezati i pri tome stvoriti pravilno oblikovano medno saće.

Foto: Z.Tomljanović: plastični boksesi za proizvodnju mednog saća

Foto: beebehavior.com: drveni boksesi za proizvodnju mednog saća

U suvremenoj proizvodnji mednog saća je veoma popularno rabiti okrugle sekcije od plastike. Prvi uspješni pokušaj s okruglim sekcijama od drvenih trakica dugujemo pčelaru Rambleru još davne 1888. Istovremeno britanski pčelar Boomer koristi uspješno stakleni krug, prethodno odrezan od okrugle teglice. Međutim, revoluciju u komercijalno-industrijsku proizvodnju mednog saća donosi dr. Zbikowski (1950.) primjenom plastičnih okruglih sekcija (promjera oko 10 cm). Taj model se ubrzo potvrđuje u praksi i pčelari ga oduševljeno prihvaćaju. Dobra ventilacija i prohodnost pčela oko okvira za proizvodnju, mogućnost da se u jednom polu nastavku proizvede 36 okruglih sekcija (u svaki od devet okvira su se umetnule četiri sekcije), te spoznaja da će ih pčele brže i pravilnije izgraditi i popuniti medom te poklopiti (nema neizgrađenih kutova te nedovoljno popunjenih stanica i nezrelog meda) bitno olakšavaju proizvodnju. Danas su pojedini pčelari modificirali izvorni model dr. Zbikowskog pa koriste okrugle sekcije promjera osam cm što im omogućuje da umetnu pet sekcija unutar jednog okvira.

**Područni odjel HZPSS-a Zagrebačke županije
Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.,
stručni savjetnik za pčelarstvo**